



DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/4592-

Dato
12. januar 2026

Representantforslag 64 S (2025-2026) fra representantene Anna Molberg, Amalie Gunnufsen, Mahmoud Farahmand og Henrik Asheim - forenklingsreform i Nav (dokument 8:64 S 2025-2026)

Jeg viser til brev fra arbeids- og sosialkomiteen av 11. desember 2025 med anmodning om min vurdering av representantforslag 64 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Amalie Gunnufsen, Mahmoud Farahmand og Henrik Asheim om en forenklingsreform i Nav.

Representantforslaget er oppsummert i fem forslag. Nedenfor besvarer jeg hvert enkelt forslag.

- 1. Stortinget ber regjeringen nedsette et ekspertutvalg som skal evaluere Nav 20 år etter Nav-reformen og komme med forslag til en forenklingsreform i Nav med mål om økt overgang til arbeid, raskere saksbehandling, færre tidstyver og bedre kvalitet for brukerne.*

Navs viktigste arbeid fremover er å bidra til at flere kommer i arbeid og færre på stønad. Samtidig skal etaten sørge for at de som trenger det, får rett ytelse til rett tid. Dette samfunnsoppdraget er omfattende og komplekst og skal løses med et utfordringsbilde for samfunn- og arbeidsliv som er godt skissert gjennom både Perspektivmeldingen 2024, Navs omverdensanalyse 2023-2035 og i ulike rapporter de seneste årene.

Formålet med Nav-reformen i 2006 var at brukerne skulle ha én dør inn, og målet for forvaltningen var:

- Flere i arbeid og aktivitet - færre på stønad
- Enklere for brukerne og tilpasset brukernes behov
- En enhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning

Arbeids- og velferdsforvaltningen opplevde flere utfordringer i de første årene etter etableringen, som følge av den omfattende omstillingen som sammenslåingen av de tre forskjellige etatene medførte. For å møte disse ble det gjort en rekke organisatoriske tilpasninger, og det ble startet et omfattende program for modernisering av etatens IKT-systemer.

I 2015 konstaterte en ekspertgruppe, Vågengutvalget, at arbeids- og velferdsforvaltningen etter reformperioden var over i en fase der driften viste klare forbedringer. I 2016 kom Meld. St. 33 (2015-2016) *Nav i en ny tid* som fokuserte på å videreutvikle forvaltningen for å bli bedre i stand til å nå målene i arbeids- og velferdspolitikken.

Meldingen la frem konkrete strategier og tiltak for å gjøre Arbeids- og velferdsforvaltningen mer arbeidsrettet, styrke kontakten med arbeidsgivere og forenkle brukernes møte med forvaltningen. I tråd med meldingen er det lagt vekt på tjenesteutvikling som skal gi større lokal handlefrihet til å tilpasse tjenestene og virkemidler til individuelle behov, noe som har vært viktig for å vitalisere partnerskapet mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunene. Oppfølgingen av disse retningsvalgene ble evaluert av Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) i 2020, som konkluderer med at strategier og tiltak hadde gitt positive resultater, og at forbedringsarbeidet burde videreføres langs strategivalgene.

Forbedringer i Nav har vedvart på mange områder der digitalisering av store ytelsesordninger, spesialisering av ytelsesforvaltningen, tjenesteutvikling i Nav-kontorene og regionalisering av fylkesleddet som følge av kommunereformen har vært viktige elementer. De siste årene har regjeringen lagt vekt på å fortsette moderniseringen og automatiseringen av ytelser, sikre ressurser til digitalisering, økte trykket på å få unge ut i arbeid, bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak er økt og fleksibiliteten er økt og saksbehandlingsressursene er økt for å få ned saksbehandlingstider.

Både NOU 2020:9 Blindsonen, NOU 2023: 11 Raskt og riktig, Riksrevisjonen, Sivilombudet og ESA har påpekt svakheter som viser at utfordringsbildet er omfattende og komplekst. Staten har fortsatt lange saksbehandlingstider på enkelte ytelser og forvalter et komplisert regelverk. Det er avdekket svakheter i etatens internkontroll og etterlevelse av økonomiregelverket og personvernregelverket.

Digital teknologi blir stadig viktigere for å gi gode tjenester, ivareta vekst i oppgaver, sikkerhet, personvern og forventninger fra brukere. Samtidig ser vi at utfordringene knyttet til ivaretagelse av sikkerhet og beredskap øker for en virksomhet som er avhengig av digitale løsninger. Dermed er det helt avgjørende at Arbeids- og velferdsetaten faser ut gamle IKT-systemer som ikke tilfredsstiller krav til stabil drift, forvaltbarhet, endringsevne og etterlevelse av regelverk, som sikkerhet og personvern. Effekten av å digitalisere tjenester og ytelser kan bli redusert dersom komplekst regelverk gjør at arbeidet tar lang tid, automatiseringsgraden blir for lav og at det må etableres manuelle prosesser fordi regelverket er for komplekst og omfattende.

Folketrygdloven er omfattende og komplisert. Nav bruker store ressurser på å tolke og forvalte regelverket. Derfor har regjeringen satt ned et utvalg som skal gå gjennom loven og foreslå endringer. For at Nav skal kunne gjøre en enda bedre og mer effektiv jobb, trenger vi et lovverk som hjelper til og bidrar til at folk får riktige og raske vedtak. Folketrygdloven ble utformet i en tid da det ikke var behov for å tilrettelegge for masseforvaltning, digitalisering og hel- eller delautomatisert saksbehandling. Til tross for senere endringer i loven, bærer den fortsatt preg av dette. Dette kan være en utfordring for arbeidet med nødvendig effektivisering og modernisering i Arbeids- og velferdsetaten.

Regjeringen vil også i inneværende stortingsperiode vurdere behovet for endringer i ytelsene som forvaltes av Nav for å sikre at disse har gode incentiver for å få flere i arbeid, jf. vedtaket om delvis avvikling av stønad for enslig mor og far som vesentlig endret i 2026. Både perspektivmeldingen og Arbeids- og velferdsetatens omverdensanalyse peker på at en større del av befolkningen vil bli eldre og at antallet pensjonister vil øke med 25 pst. frem mot 2035. Aldringen i befolkningen vil legge press på offentlige budsjetter og kreve mer effektiv ressursbruk. Ikke minst er det nødvendig å se på tiltak for å få flere i arbeid og færre på trygd.

Selv om mye i Nav går bra, viser utfordringsbildet at det kan være behov for en bred vurdering av arbeids- og velferdsforvaltningen 20 år etter Nav-reformen. Jeg startet arbeidet med en slik utredning allerede i høst og er nå i ferd med å nedsette en ekspertgruppe som skal beskrive status, analysere utfordringene og vurdere nødvendige grep fremover for å sikre at forvaltningen har det riktige utgangspunktet for å levere godt på samfunnsoppdraget de kommende tiårene. Ekspertgruppen vil få et bredt mandat der alle sider ved forvaltningen skal vurderes. Det innebærer også å vurdere om det er behov for større organisatoriske endringer og om enkelte oppgaver bør flyttes.

Sammen med utvalget som skal se på forenklinger i folketrygden, vil en slik ekspertgruppe gi oss et nødvendig grunnlag for å utvikle en arbeids- og velferdsforvaltning som kan bidra til å få flere i arbeid og sikre at de som skal ha ytelser får dette på en enkel og effektiv måte

2. *Stortinget ber regjeringen utrede hvordan utbetaling av ytelser fra Nav kan samordnes og vurdere om noen ytelser kan utmåles for lengre perioder av gangen for å gi mottakerne en mer stabil livssituasjon.*

I 2024 utbetalte Arbeids- og velferdsetaten ytelser og pensjoner tilsvarende 635 milliarder kroner. 2,8 millioner personer i Norge mottok penger fra etaten minst én gang i løpet av 2024. Dette er en samfunnskritisk oppgave som blant annet sikrer livsopphold og er en avgjørende del av verdikjeden for alle ytelser Nav leverer.

Som forslagsstillerne peker på, har det i noen sammenhenger vært reist et ønske om at utbetalingene fra Nav i større grad harmoniseres og at utbetalingsinformasjonen gjøres mer forståelig for brukerne. Mange innbyggere som mottar mer enn én utbetaling per måned og/eller flere ytelser samtidig fra Nav, kan oppleve økonomisk utrygghet blant annet fordi utbetaling av ytelsene kommer på ulike tidspunkter og med ulik frekvens i løpet av måneden.

Økonomisk utrygghet er en utfordring som er avdekket både gjennom Arbeids- og velferdsetatens eget innsiktsarbeid, men som også nevnes i andre arbeider og rapporter. Utfordringen har også blitt løftet av ulike Nav-kontorer i flere sammenhenger. I forbindelse med regjeringens frikommuneforsøk var det også flere kommuner som sendte søknad til Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) om å gjennomføre forsøk med harmonisering av utbetalinger fra Nav.

Arbeids- og velferdsetatens utbetalingsløsning gjør at det ikke er teknisk mulig å gjennomføre de endringene i systemene som vil kreves for å få til en harmonisering av utbetalingsdatoer og/eller frekvenser som etterspørres. Dagens utbetalingsløsning består av mange ulike applikasjoner som er løst på flere forskjellige programmeringsspråk og plattformer. Mange applikasjoner har høy kritikalitet og høy teknisk gjeld. Teknologien er 20-30 år gammel. Det gjør at det må iverksettes tiltak for å kunne ivareta krav til Grunnleggende nasjonale funksjoner (GNF) og forpliktelser etaten har gjennom relevant lovverk, for eksempel folketrygdløven, økonomiregelverket, sikkerhetsloven og virksomhetssikkerhetsforskriften.

På bakgrunn av denne (sammenfattede) problembeskrivelsen og behovsanalysen fikk Arbeids- og velferdsdirektoratet i oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet å utrede en modernisering av utbetalingsområdet, dvs. å utarbeide konseptvalgutredning (KVU) for området, med sikte på ekstern kvalitetssikring (KS1) av konseptvalg og en etterfølgende KS2 iht. statens prosjektmodell. Samtidig ble det i budsjettet for 2025 bevilget midler til nødvendige risikoreduserende tiltak i påvente av et kvalitetssikret konseptvalg og styringsgrunnlag for en større modernisering (jf. Prop. 1 S (2024-2025)). I tillegg til å sikre en trygg utbetalingsløsning fremover, har behovet for å kunne harmonisere utbetalingene fra Nav vært en del av utredningen som har vært til kvalitetssikring.

Etter mottatt ny KVU fra direktoratet i juni 2025 leverte ekstern kvalitetssikrer sin KS1-rapport 15. desember 2025. Ekstern kvalitetssikrer anerkjenner direktoratets behovsanalyse, dvs. at en modernisering av utbetalingsområdet er høyst nødvendig. Ekstern kvalitetssikrer peker på at kompleksiteten i løsningen tilsier at et prosjekt i første omgang innrettes mot å sikre at Arbeids- og velferdsetaten fremover kan utbetale ytelser i tråd med kravene til sikkerhet og beredskap.

3. *Stortinget ber regjeringen gjennomgå rapporteringskrav, kontrollrutiner og interne retningslinjer i Nav, med mål om tydeligere styring, reduksjon av unødvendig byråkrati og en forenklet arbeidshverdag for de ansatte.*

Mål- og resultatstyringen av Arbeids- og velferdsetaten har utviklet seg over tid. Departementet har utviklet et tildelingsbrev med tydelige styringssignaler, en balansert omtale av områder ut fra risiko og vesentlighet og med økt handlingsrom til Arbeids- og velferdsetaten. Dette er i tråd med tillitsreformens mål om styrking av det lokale handlingsrommet for å kunne gi helhetlige og individuelt tilpassede tjenester. Styringen skjer i tråd med økonomireglementet og ulike veiledninger knyttet til dette.

Antallet mål i tildelingsbrevet er moderat i lys av Arbeids- og velferdsetatens betydelige portefølje. Under hvert mål bestilles det styringsinformasjon av både kvantitativ og kvalitativ karakter som sammen danner grunnlag for å kunne belyse måloppnåelsen. Det er et jevnlig behov for å gjennomgå og forbedre resultatstyringssystemet, og tildelingsbrevet er derfor under kontinuerlig utvikling for å sikre at departementets styring ligger på et nivå som ikke binder ressurser i etaten mht. detaljrapportering. Dette skjer i nær dialog med Arbeids- og velferdsdirektoratet. Å styre på effekter og resultater og ikke på konkrete aktiviteter, kan samtidig være krevende siden det ofte er stor oppmerksomhet omkring enkeltresultater og aktiviteter. Da er det også risiko for kortsiktig, detaljert styring i strid med målsetningen om mer overordnet mål- og resultatstyring fra departementet.

Jeg mener det ikke er hensiktsmessig at det foretas en særskilt gjennomgang av tildelingsbrevet og tilhørende styringsinformasjon nå, men i arbeidet med å sette ned en ekspertgruppe vil jeg i mandatet be om at ekspertgruppen identifiserer elementer i dialogen mellom departement(ene) og direktoratet som bør forbedres.

- 4. Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverket som styrer samarbeidet mellom Nav Stat og kommunene, og komme tilbake til Stortinget med forslag som styrker samhandlingen, forenkler informasjonsdelingen og sikrer at brukernes helhetlige behov ivaretas på en bedre måte.*

Nav-kontorene drives i et samarbeid mellom Arbeids- og velferdsetaten og den enkelte kommune, eller flere kommuner der kommunene har valgt å inngå et interkommunalt samarbeid. Samarbeidet er lovpålagt og omtales gjerne som et partnerskap.

Målet med felles statlige-kommunale kontorer er å gi brukerne bedre og mer helhetlig oppfølging og bistand. Hensynet til de brukerne som står lengst unna arbeidsmarkedet og har størst behov for sammensatte tjenester, har stått sentralt.

De kommunale tjenestene som skal inngå i Nav-kontoret er definert i lov om sosiale tjenester i Arbeids- og velferdsforvaltningen (økonomisk sosialhjelp, råd og veiledning, kvalifiseringsprogrammet, gjeldsrådgivning, midlertidig bosted). Kommunene kan velge å legge flere tjenester til Nav-kontoret.

Et av de viktigste innsatsområdene i arbeids- og velferdspolitikken fremover er å forebygge og hindre at utsatte grupper blir stående varig utenfor utdanning eller arbeidsliv. Vi må derfor arbeide for å inkludere flere i utdanning og arbeid, og samtidig søke å gi flere av dem som blir stående utenfor arbeidslivet mulighet for deltakelse og inkludering i nabolag, nærmiljø og lokalsamfunn.

Årsakene til utenforskap er ofte sammensatte og gjensidig forsterkende. Ikke minst bidrar svak tilknytning til arbeidslivet til vedvarende lavinntekt som kan gi dårligere forutsetninger for å delta på andre samfunnsarenaer. En helhetlig politikk for å forebygge utenforskap og bidra til økt inkludering i arbeids- og samfunnsliv må derfor omfatte et bredt spekter av politikkområder. I dette arbeidet blir det stadig mer tydelig at vi må bli bedre til å samarbeide

på tvers av tjenester og sektorer. Ikke minst mellom arbeid, helse og utdanning. Det er derfor også nødvendig at samarbeidet lokalt mellom ulike kommunale tjenester og arbeids- og velferdsforvaltningen er en nøkkel til å nå målene om å inkludere flere og motvirke utenforskap. Dette er også i tråd med regjeringens Plan for Norge der arbeidet for bedre helse og lavere sykefravær er et prioritert område.

Som forslagsstillerne peker på, mangler fremdeles brukere med sammensatte utfordringer én digital dør inn og tilgang til digitale løsninger på tvers av statlige og kommunale tjenester i Nav-kontoret. Nav-veilederne har i dag heller ikke digitale verktøy som støtter kartlegging og oppfølging av brukernes behov og tjenester på tvers av stat og kommune i kontoret. Arbeids- og velferdsdirektoratet har sammen med KS og Oslo kommune samarbeidet med sikte på å utvikle forslag til et konsept for en digital løsning som skal bidra til å løse utfordringene. Dette arbeidet legger til rette for å vurdere om løsningsbeskrivelsen er moden for et konkret utviklingsarbeid.

Å redusere ungt utenforskap og hjelpe flere unge i jobb og utdanning er høyt prioritert av denne regjeringen. Derfor har vi innført en egen ungdomsgaranti som skal sikre god og tett oppfølging av unge mellom 16 og 30 år som trenger det. Målet er å hjelpe flere unge til å fullføre utdanning og komme i arbeid. Samtidig setter vi nå i gang et forsøk med et eget ungdomsprogram for å prøve ut nye virkemidler i arbeidet med å få flere unge i arbeid og forebygge langvarig utenforskap.

I budsjettet for 2026 er det også satt av midler til å starte et forsøk med Et enklere Nav – aktivitetsspenger for unge der målet er å prøve ut om én stønad, uten krav til diagnose, skal gi raskere saksbehandling og redusere byråkratiet slik at det frigjør ressurser til at arbeidsrettet oppfølging kan starte raskest mulig. Departementet arbeider nå med å etablere et forskningsdesign som kan gi et godt og troverdig kunnskapsgrunnlag i evalueringen av forsøket.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS har siden Nav-reformen hatt samarbeidsavtaler om partnerskapet i Nav-kontoret. Gjeldende avtale ble inngått i januar 2023 og varer ut 2026. Formålet med avtalen er "å styrke partnerskapet mellom stat og kommune i NAV-kontorene, samt å bygge opp under lokale prosesser for utvikling og innovasjon slik at partene kan ivareta felles samfunnsoppdrag." I avtalen vektlegges god og likeverdig samhandling mellom partene lokalt og at Nav-kontorets tjenester til innbyggerne oppleves som tilgjengelige og helhetlige. I avtalen er det trukket frem særskilte områder det skal arbeides videre med på sentralt nivå. Det gjelder digitalisering i Nav-kontoret, tilgjengelige, helhetlige tjenester og forebyggende arbeid og arenaer og prosesser for å styrke partnerskapet.

Selv om det over tid er arbeidet mye med å legge til rette for et velfungerende partnerskap i Nav-kontoret, er det som forslagsstillerne peker på fortsatt behov for å vurdere hvordan vi kan utnytte mulighetene i partnerskapet enda bedre, ikke minst for å gi de mest utsatte bedre

tjenester og hjelpe flest mulig over i arbeid. Dette vil være et tema for den ekspertgruppen jeg nå er i ferd med å nedsette.

5. *Stortinget ber regjeringen sikre at digitaliseringsarbeidet i Nav i større grad prioriterer automatisering av enkle saker, slik at ansatte kan bruke mer tid på veiledning, oppfølging og på brukere med sammensatte behov.*

IKT-moderniseringen i Arbeids- og velferdsetaten har pågått siden 2012. Det pågående Prosjekt 4 (P4) skal fase ut Arena- og Abetal-løsningene som bl.a. behandler ytelsene dagpenger, arbeidsavklaringspenger (AAP), tiltakspenger og forvaltning av arbeidsmarkedstiltak. Som departementet påpekte ved oppstart av moderniseringen, er tiltakene helt nødvendige for at etaten skal levere gode, effektive og trygge tjenester til nærmere 3 millioner brukere og årlig utbetale 640 milliarder kroner (2024). P4 og de foregående tiltakene i moderniseringen (P1, P2 og P3) har vært nødvendige for å fase ut kritiske systemer på gammel og utdatert teknologi; Infotrygd fra 1970-tallet og Arena fra tidlig 2000-tallet.

Moderniseringen legger i stor grad til rette for:

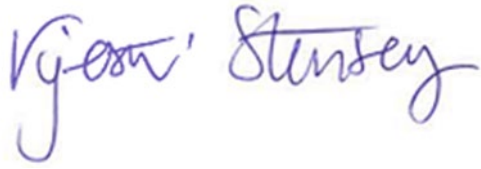
- selvbetjeningsløsninger – både for personbrukere og arbeidsgivere.
- dialogtjenester på sikker sone som tilrettelegger for dialog mellom bruker og forvaltningen 24/7.
- innsynstjenester som gir brukeren innsyn i egen sak (hva vet forvaltningen, hvor ligger søknaden min, osv).
- effektiv saksbehandling og automatisering der det ligger til rette for det.
- et godt tilrettelagt nav.no som brukervennlig portal (Norges mest besøkte).
- nødvendig etterlevelse av økonomireglementet, personvern og informasjonssikkerhet.
- fleksibilitet til endringer i ytelser og tjenester.

Gjennom stadig bedre tilrettelagt informasjon og selvbetjeningsløsninger på nav.no kan de som i første rekke trenger informasjon og veiledning om rettigheter og stønader, søke om ytelser eller sende inn oppdatert informasjon i egen sak på nav.no. Automatisering av saksbehandlingen, der dette er mulig innenfor et komplisert regelverk, har vært og er fortsatt høyt prioritert i digitaliseringsarbeidet. En slik effektivisering av ytelsesforvaltningen legger til rette for at Arbeids- og velferdsetaten skal kunne benytte flest mulig av sine ressurser på brukere med sammensatte behov og som trenger arbeidsrettet bistand for å komme i jobb.

Store deler av etatens saksbehandlingssystemer er nå modernisert, og det er lagt et vesentlig grunnlag for at eldre stormaskinteknologi kan fases ut i løpet av noen år. Det er imidlertid fortsatt nødvendig å prioritere modernisering av systemer som kjøres på tekniske plattformer som ikke er egnet til å driftes og forvaltes fremover. Derfor er det i budsjettet for 2026 bevilget midler til en modernisering av pensjonsområdet, og departementet utreder nå en nødvendig modernisering av utbetalingsområdet, jf. pkt. 2 ovenfor.

Regjeringen vil fornye, forsterke og forbedre offentlig sektor, jf. vår plan for Norge. Tiltak for å forbedre arbeids- og velferdsforvaltningen er en viktig del av dette arbeidet.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Kjersti Stenseng". The signature is written in a cursive, flowing style.

Kjersti Stenseng